

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

Донецького державного університету
управління

ТОМ XX

**Серія “Економіка”
Випуск 313 “Проблеми та
перспективи забезпечення
стабільного соціально-
економічного розвитку”**

Маріуполь 2019

УДК 33(08)

Збірник наукових праць Донецького державного університету управління «Проблеми та перспективи забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку». Серія «Економіка». Т. XX, вип. 313. – Маріуполь, ДонДУУ, 2019. – 237 с.

Засновник: Донецький державний університет управління

Редакційна колегія:

головний редактор – д.держ.упр., проф. Марова С.Ф.;
заступник головного редактора – д.е.н., проф. Балуєва О.В.;

д.е.н., проф., академік НАН України Амоша О.І. (Інститут економіки промисловості НАН України);
д.е.н., проф. Бардась А.В. (Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет»);
д.е.н., доц. Бойко Л.М. (Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка);
д.соц.н., проф. Бурега В.В. (Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»);
д.е.н., проф. Дубницький В.І. (Український державний хіміко-технологічний університет);
д.е.н., проф. Дятлова В.В. (Донецький державний університет управління);
д.е.н., проф. Прокопенко О.В. (Сумський державний університет);
д.е.н., проф. Смерічевський С.Ф. (Донецький державний університет управління);
д.е.н., проф. Солоха Д.В. (Київський національний університет культури і мистецтв);
д.е.н., проф. Сохнич А.Я. (Львівський національний аграрний університет Міністерства аграрної політики та продовольства України);
д.держ.упр., проф. Токарева В.І. (Донецький державний університет управління);
д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України Устименко В.А. (Інститут економіко-правових досліджень НАН України)

Збірник розрахований на науковців, працівників органів державної влади і органів місцевого самоврядування, викладачів вищої школи, аспірантів, магістрів і студентів.

Затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 21.12.2015 р. № 1328 як фахове видання з економічних наук.

Адреса редакції: 87513, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58.

Телефон: (0629) 38-97-74

Видається за рішенням Вченої ради ДонДУУ.

© **Донецький державний
університет управління,
2019**

ЗМІСТ:

Марова С. Ф., Поважний О. С., Солоха Д. В. СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОМПЛЕКСНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	6
Макаренко М. В., Оніщенко В. В., Устїнов Р. Г. ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	19
Карлова О. А. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВОЮ НЕРУХОМІСТЮ РЕГІОНУ	27
Павловська А. С. ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ АПК: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	37
Фінагіна О. В., Коваленко Ю. О., Пригодюк О. М. СМАРТ-ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: МАЙБУТНЄ РЕГІОНІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ	44
Семерей Ж. В., Храпкіна В. В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ	60
Цимбалюк І. О. САМОРОЗВИТОК РЕГІОНУ НА ЗАСАДАХ ІНКЛЮЗИВНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	67
Хомюк Н. Л. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В РЕГІОНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	78
Буряк Є. В. ПЕРСПЕКТИВИ ПАСПОРТИЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО КЛАСТЕРОУТВОРЕННЯ В СИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	89
Бітюк І. М. РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	99
Мильніченко С. М. РОЗВИТОК ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРІОРИТЕТИ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН.....	108
Калініна Г. Г. ОБҐРУНТУВАННЯ ЗНАЧЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ МІСТО-ПОРТ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ.....	119
Атаманчук З. А. ІНВЕСТИЦІЇ В ІННОВАЦІЇ ЯК ПОШТОВХ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ	127
Васильченко Л. С. ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНИХ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА.....	133
Белякова О. В. ВИЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОСНОВ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ, БІЗНЕСУ І НАУКИ	140
Ткачук О. В. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ ОРІЄНТАЦІЮ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ	148
Проданова Л. В., Хорощун Ю. В. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРСАЙТУ В СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	158
Мізіна О. В., Становський І. В., Мальований Б. Ю. СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ.....	169

Тарасенко О. Ю., Пінчук Г. Р. СУЧАСНИЙ СТАН ВУГЛЕДОБУВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	177
Макаренко М. В., Чала О. Р., Кайдаш К. Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ МОРСЬКИХ ПОРТІВ ЄВРОПИ.....	186
Кравченко А. В., Токарева Т. С., Бура М. О. ВИЗНАЧЕННЯ ВАЖЕЛІВ ЛІДЕРСТВА ПОРТІВ АНТВЕРПЕН ТА РОТТЕРДАМ.....	195
Семеніхіна В. В. СКЛАДОВІ СОЦІО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	203
Барбанова І. С. СКЛАДОВІ ТА УМОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	211
Становська Т. В. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ.....	223
Атаманчук З. А. УПРАВЛІНСЬКІ ПІДХОДИ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ СВІТОВОЇ ГОТЕЛЬНО-ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ.....	232

CONTENTS:

Marova S., Povazhnyi O., Solokha D. STRATEGIC POTENTIAL OF INTEGRATED REGIONAL DEVELOPMENT AS A GUARANTEE OF EFFECTIVE FUNCTIONING OF THE NATIONAL ECONOMY	6
Makarenko M., Onishchenko V., Ustynov R. ENTERPRISE HUMAN RESOURCE MANAGEMENT PRACTICE.....	19
Karlova O. SOCIO-ECONOMIC DIRECTION OF MANAGEMENT OF RESIDENTIAL REAL ESTATE IN THE REGION	27
Pavlovska A. ECONOMIC POLICY FOR SUPPORTING SMALL AND MEDIUM BUSINESS AIC: EXPERIENCE OF UKRAINE AND COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION.....	37
Finagina O., Kovalenko Yu., Prygo diuk O. SMART-ECONOMY OF UKRAINE: THE FUTURE OF REGIONS AND ENTERPRISES.....	44
Semerei Zh., Khrapkina V. METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF FINANCIAL MANAGEMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF DEVELOPMENT	60
Tsymbaliuk I. SELF-DEVELOPMENT OF THE REGION ON THE BASIS OF INCLUSIVITY UNDER OF FINANCIAL DECENTRALIZATION CONDITIONS	67
Khomiuk N. ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF RURAL TERRITORIES IN THE REGION IN TERMS OF DECENTRALIZATION	78
Buriak Ie. PERSPECTIVES OF CERTIFICATION OF REGIONAL CLUSTER FORMATION IN THE SYSTEM OF UKRAINIAN MANAGEMENT.....	89
Bitiuk I. REGIONAL SMALL AND MEDIUM BUSINESS SUPPORT POLICY.....	99
Mylnichenko S. EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE: FEATURES AND PRIORITIES OF INNOVATIVE CHANGE	108

Kalinina H. RATIONALE OF THE IMPORTANCE OF THE CITY-PORT COMMUNICATION FOR THE DEVELOPMENT OF THE TERRITORY	119
Atamanchuk Z. INVESTING IN INNOVATIONS AS A STIMULUS FOR THE TOURISM INDUSTRY DEVELOPMENT	127
Vasilchenko L. STAGES OF PROCESS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF INTEGRATED MARKETING COMMUNICATIONS OF THE ENTERPRISE	133
Bieliakova O. DEFINITION OF THE CONCEPTUAL BASIS FOR THE FORMATION OF MECHANISMS OF INTERACTION BETWEEN THE STATE, BUSINESS AND SCIENCE.....	140
Tkachuk O. PROBLEMS OF MANAGING ADULT VOCATIONAL GUIDANCE.....	148
Prodanova L., Khoroshun Yu. FORSITE TECHNOLOGY IN THE STRATEGIC MANAGEMENT DEVELOPMENT OF THE AGRARIAN NATIONAL ECONOMY SECTOR.....	158
Mizina O., Stanovskyi I., Malovany B. MODERN PARADIGMS OF ASSESSMENT OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES	169
Tarasenko O., Pinchuk H. THE MODERN STATE OF THE COAL INDUSTRY: CHALLENGES AND SOLUTIONS.....	177
Makarenko M., Chala O., Kaydash K. RESEARCH OF THE PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF EUROPEAN SEAPORTS	186
Kravchenko A., Tokarieva T., Bura M. DETERMINATION THE LEVERS OF LEADERSHIP OF THE PORTS OF ANTWERP AND ROTTERDAM.....	195
Semenikhina V. COMPONENTS OF SOCIO-ENVIRONMENTAL DIAGNOSTICS OF ACTIVITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISE	203
Barbanova I. COMPOSITIONS AND CONDITIONS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE REGION.....	211
Stanovska T. EUROPEAN EXPERIENCE IN REFORMING THE PENSION SYSTEM IN UKRAINE.....	223
Atamanchuk Z. MANAGEMENT APPROACHES IN THE WORLD TOURISM AND HOTEL BUSINESS ACTIVITY	232

УДК 005.57:332.1(477)

СМАРТ-ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: МАЙБУТНЄ РЕГІОНІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ

ФІНАГІНА О. В.,
доктор економічних наук,
професор кафедри менеджменту та
бізнес-адміністрування,
Черкаський державний
технологічний університет,
КОВАЛЕНКО Ю. О.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту,
Індустріальний інститут
ДВНЗ «ДонНТУ»,
ПРИГОДЮК О. М.,
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри
менеджменту та бізнес-
адміністрування,
Черкаський державний
технологічний університет

Статтю присвячено актуальним питанням формування передумов та первинних характерних рис смарт-економіки України. Обґрунтовано положення щодо можливостей формування смарт-економіки, яка, на відміну від наявних, ґрунтуються на окресленні передумов створення інформаційного суспільства в регіоні, виокремленні позитивних та проблемних аспектів, які виникають під час наближення регіональної економіки до економіки знань, що в сукупності дає підстави для розробки найбільш дієвих заходів і ймовірних стратегій досягнення інноваційного прогресу за умов мінімізації конфліктних проявів в інформаційному забезпеченні підприємств, регіональної та галузевої влади. Визначено підходи до дослідження та концептуальне бачення впливу інформації на зміну моделей економіки. Рекомендовано розв'язання конфліктних та актуальних питань здійснювати за допомогою концептуальних підходів до регіонального інформаційного менеджменту з перспективою комплексного бачення діджиталізації та національної моделі смарт-економіки.

Ключові слова: *регіони, підприємства, смарт-спеціалізація регіонів, смарт-економіка, інформаційний менеджмент, регіональний менеджмент.*

Статья посвящена актуальным вопросам формирования предпосылок и первичных характерных черт смарт-экономики Украины. Обосновано положение о возможности формирования смарт-экономики, которая, в отличие от существующих, основывается на очерчивании предпосылок создания информационного общества в регионе, выделении

положительных и проблемных аспектов, которые возникают при приближении региональной экономики к экономике знаний, в совокупности дает основания для разработки наиболее действенных мер и вероятных стратегий достижения инновационного прогресса при минимизации конфликтных проявлений в информационном обеспечении предприятий, региональной и отраслевой власти. Определены подходы к исследованию и концептуальное видение влияния информации на изменение моделей экономики. Рекомендовано разрешения конфликтных и актуальных вопросов осуществлять с помощью концептуальных подходов к региональному информационному менеджменту с перспективой комплексного видения диджитализации и национальной модели смарт-экономики.

Ключевые слова: *регионы, предприятия, смарт-специализация регионов, смарт-экономика, информационный менеджмент, региональный менеджмент.*

The article is devoted to topical issues of the formation of prerequisites and primary characteristics of the smart economy of Ukraine. It substantiates the provision on the possibility of creating a smart economy, which, unlike the existing ones, is based on delineating the prerequisites for creating an information society in the region, highlighting the positive and problematic aspects that arise when the regional economy approaches the knowledge economy, together provides the basis for developing the most effective measures and likely strategies for achieving innovative progress while minimizing conflict manifestations in the information support of enterprises, regional and branch power. The approaches to research and the conceptual vision of the influence of information on changing economic models are determined. It is recommended that conflicts and urgent issues be resolved using conceptual approaches to regional information management with the prospect of a comprehensive vision of digitalization and a national model of smart economy.

Keywords: *regions, enterprises, smart specialization of regions, smart economy, information management, regional management.*

Постановка проблеми. Новий етап інституційної еволюції постіндустріального суспільства ґрунтується на тенденціях глобалізації економічних і виробничих процесів, інформатизації суспільства та бізнесу, вільному доступі до сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та інформації, неухильному зростанні ролі й значення знань та інтелектуального капіталу (когнітивізація), де основна роль належить інтелектуальній власності, креативній праці, безперервній освіті, саморозвитку та самореалізації. Через це інформація та знання стають основною конкурентною перевагою територіальних утворень, основою інноваційного розвитку регіональної економіки та підґрунтям для забезпечення ефективності заходів у межах регіонального менеджменту. Тому наявність ефективної системи управління знаннями та інформацією має стати одним із головних факторів вчасної адаптації до швидких змін ринкового відтворення, забезпечення високої конкурентоздатності

суб'єктів господарювання регіону й набуття тенденцій стійкого регіонального та національного економічного зростання.

Масштабність сучасних інформаційних перетворень, що характеризуються інформатизацією, інтелектуалізацією, смартизацією та поступово впроваджуються на регіональному рівні в Україні, формують новітні завдання перед теорією та практикою регіонального менеджменту, керівництвом та топ-менеджментом підприємств. Докорінного перегляду та комплексних змін потребують сучасні інструменти менеджменту, що має бути здійснено через залучення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечення технологічної можливості ефективного опрацювання великих масивів інформації, впровадження інтегрованих платформ оперативного супроводу механізмів надання інформаційних послуг населенню та суб'єктам господарювання, поширення принципів системної соціалізації суспільних відносин з урахуванням вимог мультикультурності, запровадження дієвих стимулів економічного регіонального зростання, заснованих на інформації.

Водночас недостатня ступінь опрацювання теоретичних і методологічних основ переходу до інформаційного суспільства, невизначеність векторів системи знань інформаційної регіоналістики та відповідного руху до цілеспрямованого управління знаннями й інформацією не сприяють інформаційному, інтелектуальному та соціально-економічному розвитку регіонів та прискореному переходу до стандартів смарт-економіки. Із цих позицій в українському регіональному менеджменті постають актуальні питання необхідності запровадження ефективних механізмів управління знаннями та інформацією, що поступово стає ключовим фактором досягнення стандартів суспільного прогресу. Отже, орієнтація економіки регіонів на пріоритетний науково-технологічний та інноваційний розвиток, запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери життєдіяльності людини, розширене бачення ролі інформаційних ресурсів у зростанні рівня інноваційності виробництва, залучення накопиченого інформаційного потенціалу підприємств та владних структур в сукупності окреслюють фундамент смарт-економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна наука має достатню кількість праць, присвячених дослідженням інформаційного та регіонального менеджменту, управлінню знаннями, оцінці, моделюванню, проектуванню й прогнозуванню моделей відтворення регіональних господарських комплексів, які окреслюють розвиток наукового напрямку РІМ, що вже сьогодні формує новітню платформу прискореного

впровадження проектів та планів діджиталізації, надає поштовх підвищенню якості регіональних управлінських рішень. Значний внесок у розвиток і системне формування теорії та методології майбутньої моделі смарт-економіки зроблено науковцями: М. Аттинджером, Ст. Біром, Н. Вінером, Ф. Фукуямой. Основи інформаційного суспільства та інформаційної економіки на регіональному рівні заклали представники сучасної української науки: В. Геєць, З. Герасимчук, П. Гудзь, М. Долішній, В. Захарченко, А. Шевчук. Формування теоретико-методологічного апарату регіонального інформаційного менеджменту здійснювали О. Амоша, Е. Бойченко, П. Бубенко, З. Варналій, І. Заблодська, М. Пашкевич, В. Шпильова. Теоретико-методологічному визначенню та сутнісним характеристикам процесу інституційного відображення трансформаційного руху економіки регіонів до інформаційної та смарт-економіки, питанням відповідної соціалізації, присвячено праці О. Захарової, О. Зінченко, О. Кудріної, Р. Манна, А. Павловської, Д. Солохи.

Проте прикладні питання формування смарт-спеціалізації регіонів, характерних рис та модернізації інформаційного менеджменту залишаються малодослідженими. Наявний науковий інструментарій у сфері інформаційного забезпечення управлінських процесів не дає можливість встановити існування інформаційної асиметрії регіонів країни, обґрунтувати та розробити дієві заходи щодо її усунення в контексті перспектив системної діджиталізації та подальшого просування до світових стандартів смарт-економіки.

Мета дослідження. Дослідження пріоритетів та конфліктних зон формування смарт-економіки України з позиції бачення майбутнього регіонів та підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стрімкий рух та системні зміни сучасної цивілізації є першочерговими науковими дослідженнями, особливої актуальності набувають питання, пов'язані з інформаційним прогресом, інноваціями, інформаційною революцією, масовим залученням смарт-технологій. Новітні технології, інформатизація та автоматизація виробництва, удосконалення інформаційного забезпечення усіх сфер управління, розвиток Інтернет-комунікацій привели до системного поширення та розповсюдження інформаційних відносин, визнаних науковцями інформаційною ерою людства. Початок третього тисячоліття окреслює бурхливий потік змін та переходом до нової соціально-економічної формації. Наковці по-різному називають сучасний суспільний

устрій: постіндустріальне, інформаційне або мережеве суспільство, постеконімічне, цифрове, суспільство знань.

Основними характеристиками інформаційного суспільства (так званої постіндустріальної ери) є не тільки прогрес у галузі інформаційного ринку, масова інтелектуалізація процесів виробництва, але й підвищена увага до творчої та інтелектуальної праці; зростання кількості організацій, що здійснюють господарську діяльність на принципово новій інноваційно-орієнтованій основі; масове залучення інтелектуального та інформаційного капіталу до господарської діяльності; стрімкі процеси інформаційної соціалізації та мультикультурності у відносинах.

Інформаційний прогрес, що в науковому знанні найбільш активно отримує своє визнання у вигляді процесів інформатизації та діджиталізації. Прискорення технологічних змін кардинально збільшує потоки інформації. Інформатизація в сфері регіональної економіки веде до появи нових галузей виробництва, привносить низку істотних змін у характер соціально-економічного, політичного та культурного розвитку усіх регіонів, змінює саме уявлення про реальний сектор економіки, що включає віртуальну реальність у мережах телекомунікацій і, зокрема, в мережі Internet. Під впливом інформаційних технологій об'єктивно змінюються функції держави й відбувається їхній перерозподіл на наднаціональний і субнаціональний (місцевий, регіональний) рівні. Процеси розвитку інформатизації безпосередньо пов'язані з інтелектуалізацією праці, стрімким опрацюванням смарт-технологій, наданням пріоритету процесам продукування нових знань, які зумовлюють соціально-економічний прогрес. Вони виступають одним із основних факторів кардинальних змін у багатьох галузях виробництва, в сфері масової свідомості, у внутрішній політиці та формуванні основних інститутів громадянського суспільства, в розвитку міжнародних відносин і формуванні довгострокових міждержавних (регіональних), національних стратегій. Відображенням глобальної тенденції переходу від традиційних моделей соціального устрою до інформаційного суспільства є формування інформаційного простору, що передусім зумовлює зміну технологій та розгортання глобальних інформаційних систем, кардинально впливає на спосіб життя основних соціальних груп і ступінь стійкості національних укладів життя, соціальну динаміку, концептуальному вибору економічних моделей розвитку, а також на стан обороноздатності держави та політичну стабільність суспільства, рис. 1.

За результатами проведених досліджень науковцем-регіоналістом Н. Подлужною встановлено, що першою стадією економічного розвитку в

постіндустріальному просторі є інформаційна економіка, яка трансформується та стрімко поширюється на економіку знань, після чого відбувається перехід до смарт-економіки [3, с. 122–134], а потім і до програмованої економіки, яка за сучасних умов суспільного розвитку вважається найвищим проявом регіонального прогресу.

Рис. 1. Концептуальне бачення впливу інформації на зміну моделей економіки

Джерело: складено авторами

Визначена послідовність стадій розвитку постіндустріальної економіки є умовною через те, що її побудова ґрунтується на узагальненому визначенні сутності та можливих меж кожної з виокремлених стадій економічного розвитку (рис. 2) [6, 9].

Найважливішим напрямом розвитку економік різних країн у сучасних умовах є перехід до цифрової економіки, зумовлений зміною форм і способів надання споживачам різного роду високотехнологічних послуг. Значно зростає роль діджиталізації (оцифровування), яка стає головним інструментом розвитку світової економіки. Конкурентоспроможність окремих країн вже сьогодні зумовлена рівнем реалізації інноваційних банківських технологій як інструменту створення цифрових фінансових екосистем. І це лише перші кроки на складному шляху до майбутньої смарт-економіки. Варто зазначити, що в науці досі немає чіткого визначення поняття цифрової економіки. Першопричинами появи цифрової економіки в середині ХХ ст. стали – комп'ютеризація та інтернетизація життєдіяльності людства. Тому саме ці процеси формують фундамент наукового бачення цифрової економіки.

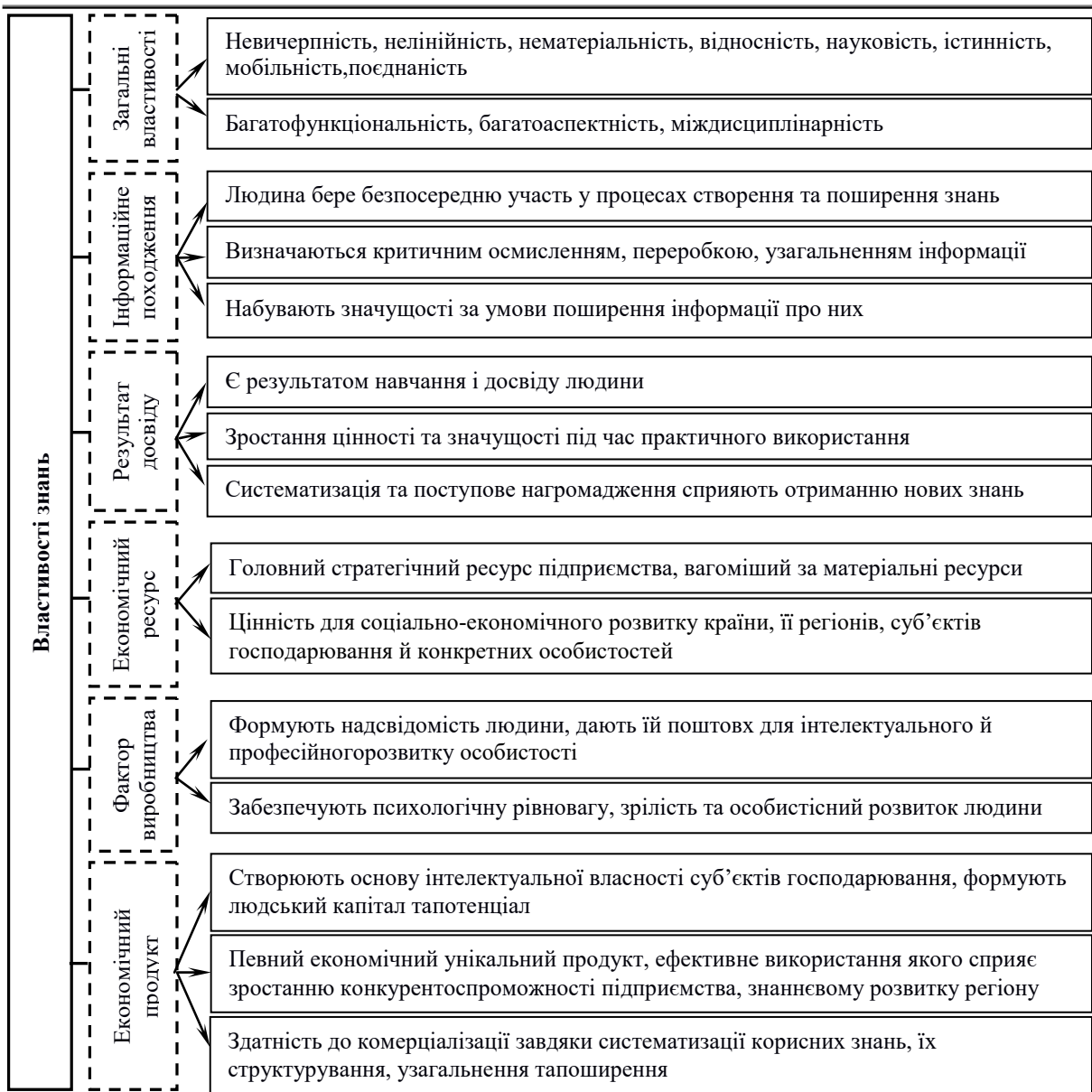

Рис. 2. Систематизація властивостей знань та їх характеристика
Джерело: складено на основі [6]

Зауважимо, що цифрова економіка в останні роки розвивається високими темпами. Так, якщо станом на 01.06.2017 р. у світі налічувалося 3,9 млрд користувачів Інтернету, то на 01.01.2018 р. кількість користувачів Інтернету у світі досягла 4,021 млрд осіб (враховуючи, що все населення планети становить 7,6 млрд осіб). Якщо порівнювати з даними за 2014 р., то за період із 2014 до 2019 рр. в усьому світі кількість Інтернет-користувачів збільшилася більш ніж на 1,9 млрд, тобто на 75% за п'ять років [10].

Стрімко зростає світовий ІТ-ринок. Загальна оцінка сумарної виручки за 2018 р. від надання ІТ-послуг у всесвітньому масштабі перебільшила 1 трлн дол. Зростання світового ринку ІТ-сервісів досягло за

цей же час 4,3%. Лідерами світового ІТ-ринку на сьогодні визнано США та Західну Європу. За 2018 р. ринок ІТ-послуг США збільшився на 4,6% до 459 млн дол. Такого зростання досягнуто за рахунок державних та корпоративних витрат на ІТ-сферу, стрімкого нарощення суб'єктів інформаційного ринку, поступового зростання державних витрат на смартизацію економіки. Західну Європу експерти визнають другою за розмірами та темпами зростання ІТ-економікою. Тут обсяг ринку ІТ-послуг у 2018 р. становив приблизно 266 млрд дол. Драйверами ринку тут визнано – корпоративні ІТ-сервіси, бізнес-консалтинг, експорт послуг.

Варто зазначити, що США дотримується стратегії забезпечення лідерства у сфері ІТ-технологій, основною метою якої є завоювання лідерських позицій у різних галузях знань, що забезпечує не лише провідні позиції економічних суб'єктів країни, але й контроль з їхнього боку за перспективними напрямками розвитку сфери ІТ та інших галузей знань. Сполучені Штати мають найбільш передову сферу послуг у галузі програмного забезпечення та інформаційних технологій (ІТ) у світі. Понад 40% світового ІТ-ринку вартістю 5 трлн дол. США припадає на Північну Америку, в першу чергу на США. На частку цієї галузі припадає 1,8 трлн дол. США ВВП з доданою вартістю понад 10% національної економіки та 11,8 млн робочих місць. За даними CompTIA в Сполучених Штатах налічують понад 525 тис. компаній з розробки програмного забезпечення та ІТ-послуг (тільки в 2018 р. було створено близько 40500 технологічних стартапів). До них належать виробники програмного забезпечення, постачальники послуг з програмування, фірми з проектування комп'ютерних систем та компанії з управління об'єктами. Галузь спирається на високоосвічену й кваліфіковану робочу силу США, що налічує майже два мільйони осіб, чисельність яких продовжує зростати протягом останнього десятиліття [14].

Швидкими темпами розвиваються процеси діджиталізації як у США, так і в інших країнах світу. У квітні 2019 р. Бюро економічного аналізу (ВЕА) опублікувало оновлені показники внеску цифрової економіки в загальну економіку США. Так, у 2017 р. цифрова економіка становила 6,9% (1,3513 млрд дол. США) поточного ВВП порівняно з 5,9% у 1997 р. Реальна додана вартість у цифровій економіці зростала в середньому на 9,9% на рік з 1998 до 2017 рр. порівняно з 2,3% зростання в загальній економіці.

На частку цифрової економіки в 2017 р. припадало 6,9% (1,351.3 млрд дол. США) ВВП у поточному доларовому вираженні (19,4854 млрд дол. США) порівняно з 5,9% у 1997 р. Порівняно з традиційними галузями

або секторами США цифрова економіка займає трохи нижче місце в рейтингу професійних, наукових і технічних послуг, на частку яких припадає 7,4% (1450,0 млрд дол. США) ВВП в поточному доларовому вираженні, а трохи вище – в рейтингу оптової торгівлі, на частку якої припадає 6,0% (1174,1 млрд дол. США) ВВП у поточному доларовому вираженні [13]. Отже, вплив процесів інформатизації на економічний і соціальний розвиток США є досить потужним, і цей досвід має бути ретельно вивченим та адаптованим до українських умов господарювання та прискорення переходу на стандарт смарт-економіки.

Науковці наголошують, що найбільш розвинені країни світу функціонують як інформаційні суспільства й визначають такий стан як результат системного розвитку та суспільного прогресу з чітким вектором – інформаційно-інноваційного прогресу. У таких країнах соціально-економічні успіхи й зрушення залежать передусім від виробництва, переробки, збереження, поширення інформації, визнання пріоритетності процесів інформаційної прозорості діяльності влади та монополій. В інформаційному суспільстві надають особливу увагу технологіям цифрової трансформації, що передбачають розробку та впровадження інформаційних стратегій розвитку бізнесу, ринків; інформаційне моделювання та програмування; інформаційний маркетинг. Цифрові трансформації змінюють бачення сучасного менеджменту та розглядають його як подальший розвиток проривних технологій – блокчейн, інтернет-речей, віртуальна реальність, штучний інтелект.

Становлення постіндустріального, інформаційноємного способу виробництва, що йде на зміну індустріальному, потребує від сучасної економічної теорії, менеджменту, регіоналістики нових наукових підходів, парадигм розвитку, інноваційних ідей та проектів, які ґрунтуються на розробці положень теорії інформаційної економіки та інформаційного суспільства, визначенні ролі та місця інформації в системі факторів виробництва, залучені цільових механізмів інформаційної політики країн та міжрегіональних об'єднань у процес діджиталізації.

Формування інформаційного суспільства сьогодні є необхідною умовою сталого розвитку держави та регіонів, ефективного ведення бізнесу. Серед позитивних здобутків сучасного інформаційного суспільства науковці виокремлюють і досліджують можливість швидко здійснювати інформаційно-комунікативні зв'язки на великих відстанях; зростання здатності швидко, у великому обсязі сприймати, обробляти та зберігати інформацію на малогабаритних технічних засобах (смарт-рівень); об'єднання різних технологій комунікації: теле-, радіо- та обчислювальної

техніки. Але поряд з очевидними перевагами інформаційна революція привносить і нові проблеми, серед яких: цифрова нерівність країн і регіонів, проблема правового регулювання мережі Інтернет, проблема забезпечення безпеки й конфіденційності інформації. Як негативні явища постають, отримують свої оцінки процеси порушення руху інформації та наповнення інформаційних каналів, які визначають велику ймовірність швидкого перехоплення, витоку, перекручування, асиметрії, знищення інформації; несанкціонованого втручання до комп'ютерних програм, крадіжки інформації; використання технічних засобів і технологій інформації в антисоціальній діяльності: політичній, економічній, психологічній.

Ці явища створюють конфліктні стани, формують загрозу інформаційному суверенітету, інформаційній безпеці держави, регіонам, а також громадянам. Вони є визначеними та системно досліджуються з позиції наукового обґрунтування конфліктів інтересів, порушення прав і договірних відносин, механізмів та інструментів інституціоналізації.

На жаль, незважаючи на високі темпи в інформаційній сфері, Україна не змогла на сьогодні скоротити відставання від інформаційно розвинених країн у рівні інформатизації економіки та освіти, системному розвитку інформаційного середовища (темпах та інноваціях діджиталізації), активному стимулюванні інформаційного ринку, підтримці інформаційно місткого управління наукою. Таке становище викликано низкою факторів, що створюють перешкоди для повноцінного використання переваг нових інформаційних і телекомунікаційних технологій у різних сферах економіки, виробництва, освіти. До таких негативних фактів, конфліктних станів належать: несистемність підтримки ІТ-сектора та його неактивну інтеграцію з промисловістю, АПК, соціальною сферою; недостатнє впровадження накопичених наукових та промислових інновацій в ІТ-галузі; низький рівень комерціалізації проектів з інформаційного інноваційного спрямування в освітній сфері; несистемність переходу знаннєвого, науково-дослідного сектора на сучасні технології інформатизації, низький рівень смарт-освіти; невідповідність потреб інформаційного прогресу науковим дослідженням (передусім відставання від практики, низький рівень інтеграції з виробництвом, через вплив інтелектуального потенціалу за кордон країна його втрачає); відсутність концептуального бачення управління знаннями в системі науки, освіти; асиметрію в розвитку регіонів – економічну, соціальну, інформаційно-технологічну; інформаційну асиметрію в розвитку міст і сільської місцевості.

Утілення пріоритетів інноваційної економіки, інтегрованої з інформаційними системами та технологіями, прискорює систематичне, масове впровадження наукових знань в індустріально-інформаційний сектор та в сферу послуг. Новітню модель інформаційної економіки вже частково реалізовано в країнах ЄС (Фінляндія, Німеччина), наводяться приклади унікального зростання обсягів наукових знань (так званої комерціалізованої науки) у вартості товарів і послуг до 15-20%. Це ніша високотехнологічної продукції з елементами інновацій. Майбутнє України – в інтегруванні інноваційної політики з іншими видами політик на основі наукового обґрунтування та цільового впровадження прогресивних механізмів, інструментів технологій інноваційного розвитку.

Інноваційні пріоритети розвитку підприємств повинні стати реальними економічними інтересами не лише бізнесу. Зацікавленість в принципових змінах до інновацій повинна формуватися та отримувати реалізацію в різних групах стейкхолдерів: університетах, асоціаціях підтримки бізнесу, бізнес-інкубаторах та акселераторах, технопарках та технополісах.

На думку провідних українських науковців, інноваційна сфера є ядром структурних змін та поступового формування смарт-економіки. Її характеристики визначають швидкість і якість інституційних перетворень, що відбуваються в національній економіці. В Україні не існує зони нормативного регулювання, що створювала б можливості активної взаємодії знань, які накопичуються, та інвестиційних можливостей і породжувала б мотиви та стимули інноваційної активності. У сучасних економічних дослідженнях наголошено на провідну роль інвестицій та інновацій, оскільки вони впливають на низку інших факторів економічного зростання: підвищують рівень утворення людського капіталу, сприяють технологічному прогресу й зростанню загальної продуктивності факторів. Для досягнення стійких темпів у цьому напрямі уряду доцільно стимулювати інвестиційний процес у регіонах, галузях, великих корпораціях, що володіють потенціалом для довгострокового зростання [11].

В Україні розвиток регіонів супроводжується різким дисбалансом (інформаційного, технічного, технологічного характеру) між інформаційним забезпеченням місцевих органів управління та діяльністю підприємств, що й спричиняє таке явище, як регіональна інформаційна асиметрія. Це пояснюється певними причинами.

По-перше, наявністю регіонів з різною галузевою структурою (аграрні, індустріальні, аграрно-індустріальні регіони), пріоритетним

розвитком столичного регіону та його лідерством в економічному розвитку (обсяги інвестицій в рази перевищують інші регіони, рівень заробітної плати в Києві вдвічі перевищує відповідні показники Івано-Франківської та інших областей). Реальне покриття мобільним Інтернетом теж не має характеристик повноти, спостерігається нерівномірність покриття території України 3G- та 4G-Інтернетом. Є проблеми з покриттям у Житомирській, Чернігівській, Сумській, Кіровоградській, Полтавській та Херсонській областях, великі проблеми у цьому питанні існують на територіях, де відбувається військовий конфлікт.

У цілому річна динаміка проникнення Інтернету в Україні свідчить про постійне збільшення загальної кількості його користувачів, яка на кінець 2017 р. вже становила 21 млн осіб, або 64% населення. Разом з тим дані останніх досліджень Інтернет-аудиторії, проведених Інтернет-асоціацією України (ІНАУ) та компанією Factum Group Ukraine, вказують на уповільнення темпів і навіть засвідчують факт зменшення кількості регулярних Інтернет-користувачів: у I півріччі 2017 р. Інтернетом користувалося 21,6 млн осіб, або 64,84% населення. Таке зниження на кінець 2017 р. найімовірніше пов'язано зі зменшенням загальної кількості постійних жителів України, переважно через міграцію за кордон населення України у віці 18-45 років [1, 2, 4, 8].

Щодо територіального розподілу, то найбільше зростання користувачів Інтернету спостерігається у Центральній частині України – в середньому за рік на 6,7% (охоплено Інтернетом у 2014 р. – 28% населення, у 2015 р. – 31%, у 2016 р. – 33%, у 2017 р. – 34% населення). У Західному регіоні країни цей показник становить 4% (у 2014 р. – 24% населення, у 2015 – 24%, у 2016 р. – 27%, у 2017 р. – 27% населення). На жаль, складна військово-політична ситуація в країні зумовила щорічне скорочення кількості Інтернет-користувачів на 6,5% на Сході (у 2014 р. – 33% населення, у 2015 р. – 36%, у 2016 р. – 29%, у 2017 р. – 27% населення) і на 7,2 % на Півдні країни (у 2014 р. – 15% населення, у 2015 р. – 10%, у 2016 р. – 12%, у 2017 р. – 12% населення) [4]. Найбільшу активність в Інтернеті виявляє населення м. Києва, Київської, Дніпропетровської, Харківської, Донецької областей [7, 8].

По-друге, відбувається значне послаблення регулювальної функції держави і поширюється нерівність інформаційно-технічного забезпечення регіонів. Здобувають своє визнання регіони-лідери в розвитку інформаційного ринку, стимулюванні та системній підтримці ІТ-кластерів (міста Київ, Харків, Одеса, Дніпро, Львів), а також лідерство в процесах інформатизації (Київська та Дніпропетровська області).

По-третє, по-різному отримують своє залучення потенціали розвитку регіонів – економічний, соціальний, транспортний, інформаційний, науковий, техніко-технологічний.

Так, яскравим прикладом залучення та використання інтелектуального потенціалу стають результати незалежного опитування (у 2011-2012 рр. проведено анкетування розробниками сайту <http://dou.ua>). Було проведено анкетне опитування щодо заробітної плати 1183 ІТ-фахівців, майже половина з яких працювала у м. Києві (48%). Загальний стаж опитаних становить: до 3 років – 32%, 3-7 років – 38%, більше 7 років – 30%. Результати опитування дали змогу деяким дослідникам окреслити ряд закономірностей в оплаті праці на сучасному ІТ-ринку України і визначити ті суттєві деформації, що впливають на процеси інформаційної асиметрії, її якісні та кількісні оцінки, особливості асиметрії ресурсів, що залучаються [5, 12].

По-перше, має місце значна диференціація регіонів за рівнем оплати праці ІТ-фахівців. Найбільший розмір заробітної плати є у містах Київ, Харків та Львів. По-друге, її рівень диференціюється залежно від досвіду роботи. Спеціаліст із досвідом роботи понад 7 років отримує заробітну плату в 3-4 рази більшу, ніж без його наявності, за винятком програмістів на Oracle та Flash. По-третє, найбільш оплачуваною була робота Project-менеджера (2249 дол. США), а найменш оплачуваною – PHP-програміста (1234 дол. США). Стосовно ІТ-фахівців, які працюють у м. Львові і отримують найбільшу заробітну плату по Україні, то це Project-менеджери, C++-програмісти, PHP-програмісти. У м. Києві – це Java-програмісти, Oracle-програмісти і тестери. По-четверте, найбільш оплачуваною є праця ІТ-фахівців, що працюють у великих компаніях (понад 200 осіб). Їхня середня заробітна плата становить близько 1800 дол. США, тим часом як у маленьких компаніях (менше 10 осіб) – 1400 дол. США [12].

З огляду на стрімкі процеси глобалізації та євроінтеграції в Україні, формуються значний дисбаланс в інформаційному забезпеченні, доступі до інформаційних ресурсів, якісних та кількісних параметрах інформаційного середовища. Такі процеси є негативними. Вони потребують свого вивчення, діагностування, розробки регуляторних заходів та загального покращення з питань доступу до інформації, зниження ризиків інформаційного забезпечення і за рахунок прискореного вирішення проблем формування перспективної інтегрованої моделі смарт-економіки.

На сьогодні інформаційні технології є однією з найважливіших складових процесу використання інформаційних ресурсів, прискореної смартизації технологій влади та бізнесу під час реалізації регіональної

економічної політики, управлінні соціально-економічними процесами в регіоні, а також для забезпечення ефективного функціонування й досягнення високого рівня розвитку регіональної економіки. Інакше кажучи, розвиток економіки регіонів значною мірою залежить від її інформаційно-технологічного та інтелектуально-знаннєвого забезпечення [12].

Управління соціально-економічним розвитком регіону набуває нової якості, пріоритетного значення, що виражається у функції інформаційної інтеграції. Таке управління має забезпечувати регіональну цілісність соціально-економічного розвитку і природно-господарську збалансованість регіону. Сучасні інформаційні технології і сформовані на їх основі інтегровані інформаційні системи, сучасні смарт-технології стають незамінним інструментом у забезпеченні досягнення стратегічних цілей сталого розвитку регіонів.

Для українського регіонального менеджменту особливого значення набуває залучення хмарних технологій, що вже дістали своє визнання у світі. Пріоритетами залучення хмарних технологій потрібно визнати: статистичне та аналітичне забезпечення; е-уряд; комунікації влади, бізнесу та населення; дистанційне надання послуг; надання освітніх послуг; співпраця з підприємствами регіону та інші напрями.

Розвиток методології та практики українського інформаційного менеджменту дає можливість розглядати нові самостійні напрями управління, пов'язані з управлінням інформаційними ресурсами, процесами опрацювання інформації, упровадженням і використанням інформаційних технологій у діяльності підприємств та організацій, визнанням в європейському інформаційному просторі та на світових ринках смарт-спеціалізації регіонів. Циркуляція інформації між елементами системи, системою загалом і навколишнім середовищем є обов'язковою умовою ефективного, збалансованого, гармонійного управління в будь-якій сфері діяльності. Завдяки інформаційним процесам, заданим векторам змін система здатна здійснювати цілеспрямовану взаємодію із зовнішнім середовищем, координувати відношення власних компонентів, спрямовувати їх рух до визначеної мети. Залучені дані стають управлінською інформацією, якщо споживач використовує їх у процесах управління безпосередньо до чи після певних перетворень. Завдяки інформаційним системам менеджменту управлінські дані перетворюються на управлінську інформацію, оцифровану та прозору, відповідну до потреб користувачів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Рекомендуємо розв'язання перелічених актуальних питань, конфліктних станів здійснювати за допомогою концептуальних підходів до регіонального інформаційного менеджменту з перспективою комплексного бачення діджиталізації та національної моделі смарт-економіки у форматах:

пріоритетної соціалізації й активного визнання первинності соціальної сфери над економічною (розвитку людино центричної моделі суспільства);

комплексного бачення діджиталізації та надання їй головного галузевого пріоритету у форматі українського прориву на світових інформаційних ринках (у 2018 р. експорт ІТ-сектора становив близько 6 млрд дол. США, з урахуванням софту в економіку України зайшло не більше 4 млрд дол. США. Такі показники не відповідають стратегічним драйверам цієї галузі, перспективні показники експертами визначені як 10 млрд дол. США, що реально досягти в найближчі два-три роки);

концептуального бачення української моделі кластерної економіки, прискореної розробки та впровадження цільової кластерної політики (інноваційно-інформаційна модель) щодо регіонального розвитку та консолідування підприємств на цільових інноваційно-інвестиційних платформах взаємодії;

прогресивних проектів діджиталізації на основі вирішення проблем інформаційної асиметрії та усунення розривів між регіональним доступом до інформаційних ресурсів;

активізації управлінського бачення інноваційних проектів управління знаннями.

Досягнення стійкого стану розвитку регіонів України, ефективного функціонування підприємств, потребує вирішення складних завдань управління розвитком та залучення прогресивних наукових досліджень. Найважливішими з цих завдань є необхідність максимального використання потенційних можливостей регіонів України за рахунок залучення механізмів управління економічним, соціальним, науково-технічним потенціалом та його розвитком, який включає управління ресурсами, векторність до світового інформаційного прогресу. У зв'язку з цим виникає необхідність науково обґрунтованого підходу до розробки національної моделі смарт-економіки та динамічності впровадження регіонального інформаційного менеджменту та маркетингу.

Література:

1. Бойченко Е. Б., Рогозян Ю. С. Концептуальний підхід до проведення моніторингу міжрегіонального співробітництва. *Економіка України*. 2017. № 3. С. 18–26.
2. В Україні зростає кількість користувачів Інтернет. URL: <https://www.unian.ua/economics/transport/1455746-v-ukrajini-zrostaе-kilkist-koristuvachiv-internetu.html>.
3. Воронкова В. Г., Романенко Т. П., Андрюкайтене Регіна. Концепція розвитку проектно-орієнтованого бізнесу в умовах цифрової трансформації до smart-суспільства. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. № 67. С. 122–134.
4. Дослідження інтернет-аудиторії. URL: <https://inau.ua/proekty/doslidzhennya-internet-audytoriyi>.
5. Зарплати програмістів (декабрь 2011). URL: <http://dou.ua/lenta/articles/developers-salaries-december-2011>.
6. Подлужна Н. О. Економіка знань: проблеми та перспективи формування в регіонах України: монографія. Харків: ФЛП Панов А. Н., 2018. 416 с.
7. Регіони України 2016 р.: стат. зб. / Держ. служба статистики України. Ч. II. Київ, 2016. 692 с.
8. Рейтингові оцінки України за індексом мережевої готовності 2016-2017. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/rejtingovi-ocinky-ukrayiny-za-indeksom-merezhevoyi-gotovnosti>.
9. Стратегія сталого розвитку «України-2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
10. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації / НАН України. ДУ «Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долишнього НАН України»; наук. ред. В. С. Кравців. Львів, 2017. 120 с.
11. Фінагіна О. В., Туриянська М. М., Гордон М. В. Цільова функція економічної політики: монографія / Дон. ін-т залізн. трансп. Укр. держ. акад. залізн. трансп. Донецьк: Ноулідж, Дон. від-ня, 2011. 126 с.
12. Шевчук І. Б. Інформаційні технології в регіональній економіці: теорія і практика впровадження та використання: монографія. Львів: Вид-во ННБК «АТБ», 2018. 448 с.
13. Research Spotlight Measuring the Digital Economy. URL: <https://apps.bea.gov/scb/2019/05-may/0519-digital-economy.htm>.
14. Software and Information Technology Spotlight. URL:

<https://www.selectusa.gov/software-and-information-technology-services-industry-united-states>.

УДК 658.1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ

СЕМЕРЕЙ Ж. В.,
декан факультету бізнес-
адміністрування і права,
Київський університет ринкових
відносин,
ХРАПКІНА В. В.,
доктор економічних наук,
професор, професор кафедри
маркетингу та управління
бізнесом, Національний
університет «Києво-Могилянська
академія»

В статті обґрунтовано фінансові аспекти управління в умовах розвитку. На основі проведеного аналізу методологічних принципів управління фінансами підприємств промисловості в умовах розвитку, визначено переваги та обмеження в використанні існуючих принципів дії логістичного, класичного, організаційного та антикризового підходів побудови фінансового менеджменту на промислових підприємствах.

Ключові слова: управління, фінанси, забезпечення, підхід, принципи, підприємство, методологія, фінансові аспекти.

В статье обоснованы финансовые аспекты управления в условиях развития. На основе проведенного анализа методологических принципов управления финансами предприятий промышленности в условиях развития, определены преимущества и ограничения в использовании существующих принципов действия логистического, классического, организационного и антикризисного подходов построения финансового менеджмента на промышленных предприятиях.

Ключевые слова: управление, финансы, обеспечение, подход, принципы, предприятие, методология, финансовые аспекты.

The article substantiates the financial aspects of development management. Based on the analysis of methodological principles of financial management of industrial enterprises in the conditions of development, the advantages and limitations in the use of existing principles of logistic, classical, organizational and anti-crisis approaches to the construction of financial management in industrial enterprises are determined.

Наукове видання

**Збірник наукових праць Донецького державного університету
управління**

**«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАБІЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО–ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ»**

Серія «Економіка»

Том XX

Випуск 313

Мови: українська, російська, англійська

Відповідальний за випуск

О. В. Балусва

Технічний редактор

О. О. Дубравіна

Підписано до друку 26.09.2019. Формат 60x84/16. Папір офісний.
Гарнітура Times New Roman Суг. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 12,8.
Обл.-вид. арк. 13,95. Наклад 100 прим.

Донецький державний університет управління 87513,
м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58